

שהם פורים לכל דבר, לקריאת המגילה משתה ושמחה ומשלוח מנות. אולם הג' האחרים נכתבו חסר, שהימים הללו שנתקנו לקריאת המגילה לבני הכפרים - י"א י"ב וי"ג אינם פורים אלא לקריאת המגילה בלבד ולא למשתה ושמחה.

★ ★

הגאון ר' יצחק פלקסר ז"ל אמר, שה' פורים הנ"ל רומזים על פורים המשולש שנוהג בירושלים, דב' הפורים שנכתבו מלא רומזים על י"ד וט"ו שהם פורים לכל דיניהם, ואילו הג' שנכתבו חסר רומזים על פורים המשולש, שחג הפורים מתחלק לג' ימים וכל יום הוא פורים לחלק מהלכותיו. יום שישי למקרא מגילה ומתנות לאביונים, שבת לעל הניסים וקריאת התורה, ויום ראשון למשתה ושמחה ומשלוח מנות.

★ ★

אמר הרה"ק ר' יצחק מוורקי זצ"ל: הוסיפו קודם ימי הפורים ג' ימים. היות ופורים הוא יום שקבלו בו את התורה מרצון, כמו שאחז"ל (שבת פח, א) 'הדור קבלוה בימי אשורוש', לכך תקנו ג' ימים מקודם כנגד ג' ימי הגבלה שקדמו לקבלת התורה.

★ ★

במשנה: כרכים המוקפין חומה מימות יב"נ קורין בט"ו וכו'.

כתב הגרש"א וורטהיימר ז"ל בשו"ת שאלת שלמה (סי' קי): יש לדקדק דהול"ל בסיפא ההפך מהרישא, דהיינו "ושאינן מוקפין חומה קורין בי"ד" כדרך התנא בכל מקום למתני דבר והופכו, - ואין לומר דבעי לאשמעי' דדוקא עיירות גדולות ולא קטנות, דזה תנן במתני' לקמן איזה עיר גדולה כל שיש לה י' בטלנין, - ועוד דהו"מ למתני בסיפא אלא שהכפרים ועיירות קטנות כו'.

ונראה מזה ראי' לסברת הר"ן, שכתב דעיירות שיש בהן ספק אי הן מוקפין חומה מימות יב"נ, אזלי' בתר רובא דעלמא שאינן מוקפין וקורין בי"ד, דלישנא מתני' הכי דייקא דבמוקפין אמר כרכין המוקפין חומה, משמע דידעינן

נהפך להם מיגון לשמחה וגו'. א"ר חלבו ובלבד עד חמשה עשר דא"ר אבהו בשם ר' לעזר לא יעבר ולא יעבר וכו' ע"ש. ומבואר מזה דעת הירושלמי דמותר לקרות המגילה אפילו מתחלת החדש, ולכאורה צ"ע, דהא במשנתנו איתא מגילה נקראת בי"א בי"ב בי"ג בי"ד בט"ו לא פחות ולא יותר, פי', ואין קורין את המגילה לא קודם י"א ולא לאחר ט"ו וא"כ האיך כתב הירושלמי דמותר לקרות אפילו מתחלת החדש

ויש ליישב ובהקדם שיש להקשות על סברת הירושלמי, דהאיך למידין ההיתר לקרות מתחלת החדש מהפסוק של החדש אשר נהפך להם מיגון לשמחה, הא הפסוק לא איירי בדין קריאת המגילה כ"א בהחיוב שמחה של חדש אדר, והאיך למידין דין הקריאה מהחיוב שמחה, ורק דלכאורה צ"ל דס"ל להירושלמי דקריאת המגילה חשיבא כשמחה ונכלל בהדין שמחה של חדש אדר, וזהו סברת הירושלמי דכיון דהקריאה היא שמחה, וחדש אדר הוא זמן שמחה, יש היתר לקרות המגילה אפילו מתחלת החדש.

ובזה מתורץ נמי הקושיא על הירושלמי ממשנתנו דהא לפ"ז אפשר לומר דיש ב' דינים בקריאת המגילה א) הקריאה שתיקנו חכמים ב) הקריאה של שמחה - ואע"ג דמבואר בירושלמי שיש קריאה של שמחה מתחלת החדש, אותה קריאה אינה אלא הוספה על עיקר חיוב הקריאה שתיקנו חכמים ועיקר הקריאה שתיקנו חכמים היא מ"א עד ט"ו לא פחות ולא יותר.

וזוהו סברת משנתנו דמשנתנו איירי בעיקר תקנת הקריאה, ולפיכך ס"ל דמגילה נקראת מ"א עד ט"ו לא פחות ולא יותר, ועל זה הוסיף הירושלמי שיש עוד דין קריאה, והיא הקריאה של שמחה וזמנה היא מתחלת החדש שהיא זמן שמחה.

★ ★

אומר הגאון רבי שלמה הכהן מוילנא (בהג' חשק שלמה הנדפס בסוף הגמרא, ריש מס' מגילה) דיש לכך סמך בפסוקים. כי ה' פעמים נזכר פורים במגילה, על כן קראו לימים האלה פורים, וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים, לקיים את אגרת הפרים, לקיים את ימי הפרים האלה בזמניהם, ומאמר אסתר קיים דברי הפרים.

בא לרמז דיש ה' ימי פורים לקריאת המגילה. ויתכן דב' הראשונים נכתבו מלא, שהם רומזים לימי י"ד וט"ו